

چرا نیایش؟

باور و حالش ها

با نگاهی به دیدگاه سه متفکر بزرگ
علامه سید محمد حسین طباطبائی،
علامه محمد تقی جعفری
و اقبال لاهوری

گردآوری و تالیف:

سید حسین غضنفری

سرشناسه : غضنفری، سیدحسین، ۱۳۴۱-
عنوان و نام پدیدآور : چرا نیایش؟ باورها و چالش‌ها : با نگاهی به دیدگاه سه متفکر بزرگ علامه سیدمحمدحسین طباطبائی، علامه محمدتقی جعفری و اقبال لاهوری / سیدحسین غضنفری؛ ویراستار سیدمحمد حسین زاده.
مشخصات نشر : تهران: ایده نو، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۲۶۴ ص. ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۵۴-۵۲-۱
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : دعا (اسلام) Islam -- Prayer
موضوع : دعا -- مطالعات تطبیقی Prayer -- Comparative studies
رده‌بندی کنگره : BP۲۶۶
رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷
شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۳۴۵۲۶

نام کتاب: چرا نیایش؟ باورها و چالش‌ها؛

با نگاهی به دیدگاه سه متفکر بزرگ علامه سیدمحمدحسین طباطبائی، علامه محمدتقی جعفری و اقبال لاهوری

نویسنده: سید حسین غضنفری

امور هنری: مسعود چترروز

مدیر فنی: جواد طبیبی

ویراستار: سیدمحمد حسین زاده

صفحه‌آرایی: حسین ابراهیم‌نیا

ناشر: ایده نو

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰ - قیمت: ۸۰۰.۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۵۴-۵۲-۱

آدرس پستی: ایران، تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه نوروز، پلاک ۷، طبقه اول

شماره تلفن: ۶۶۴۱۴۴۱۵ نمابر: ۰۸۳۵ ۶۶۹۶۰ کدپستی: ۱۳۱۴۶۸۴۶۳۱

www.newideabook.com info@newideabook.com

فهرست عناوین

۱۳	مقدمه
۲۰	چرا کتاب نیایش؟
۲۳	فصل اول: مفهوم تناسی نیایش و بیان کلیات
۲۵	لحظات تنهایی
۲۵	نیایش
۲۶	حمد
۲۷	ستایش
۲۸	دعا
۲۹	مناجات
۳۰	ذکر
۳۱	فلسفه نیایش و پرستش
۳۳	اقسام نیایش
۳۷	محتوا و مضمون نیایش
۳۸	نیایش هسته اصلی زندگی

۳۹	ضرورت و هدف از نیایش
۳۹	چه کسی را نیایش کنیم؟
۴۰	کجا و چگونه نیایش کنیم؟
۴۱	انواع نیایش
۴۲	فواید و اثرات نیایش
۴۴	توصیه‌هایی برای نیایش
۴۵	فصل دوم: کارکرد دعا و چگونگی مستجاب شدن آن
۴۷	قاعده اول: اخلاص در دعا
۴۷	قاعده دوم: رفع حقیقی حاجت
۴۸	قاعده سوم: سه گونه استجاب دعاها
۴۸	قاعده چهارم: عدم نقض سلسله اسباب و مسببات
۴۸	قاعده پنجم: ضرورت دعا برای دستیابی به برخی حاجات
۴۹	اقسام دعا کنندگان
۵۰	دعایی که علیه خودمان است
۵۱	کلام تورات
۵۲	تحلیل علامه طباطبایی
۵۴	توصیه‌ای در باب دعا
۵۴	برداشتن مانع و پیمودن فاصله خود تا خدا
۵۹	اجابت دعا‌های سیاسی اجتماعی
۶۰	مرزهای شرک و توحید در دعا

۶۷	دعا و دعوت چند سویه
۷۰	دعاهای اجابت شده
۷۲	دعای شفا بخش
۷۵	دعا و سلامت بادوام
۷۶	تأثیر استقلالی دعا
۸۰	اثرات تربیتی دعا
۸۱	اثرات جنبی دعا
۸۴	نقش عبادت در سلوک دینی
۸۷	فصل سوم: تأثیر نیایش از دیدگاه تجربه و علم روز
۸۹	دعا و سلامت روان
۹۲	الف. اضطراب:
۹۵	ب. افسردگی:
۹۸	ج. دیگر اختلالات روانی:
۹۹	برخی از آزمایشات علمی و تجربی
۱۰۶	بررسی علمی دعا و نقش آن در بهبودی
۱۰۶	مذهب و درمان بیماری
۱۰۹	فصل چهارم: دعا و نیایش از منظر قرآن و نهج البلاغه
۱۱۱	تسبیح خداوند
۱۱۲	بشارت قرآن
۱۱۲	ستایش و پرستش کل موجودات

۱۱۴	دلبری های قرآن در باب نیایش
۱۱۹	دعای حضرت زکریا علیه السلام
۱۲۰	دعای حضرت یونس علیه السلام
۱۲۰	دعای حضرت یوسف علیه السلام
۱۲۱	دعای حضرت ایوب علیه السلام
۱۲۲	دعای حضرت ابراهیم علیه السلام
۱۲۴	دعای مادر حضرت مریم علیها السلام
۱۲۴	دعای حضرت سلیمان علیه السلام
۱۲۵	دعای حضرت موسی علیه السلام
۱۲۶	ستایش و نیایش در نهج البلاغه
۱۲۷	ادب و عبودیت در نهج البلاغه
۱۲۹	فصل پنجم: دعا و نیایش در منظومه فکری اندیشمندان و متفکران جهان
۱۳۱	۱. آیت الله میرزا جواد ملکی تبریزی رحمه الله
۱۳۵	۲. علامه طباطبائی رحمه الله
۱۳۹	۳. علامه محمد تقی جعفری رحمه الله
۱۴۱	۴. مرحوم اقبال لاهوری
۱۴۶	۵. دکتر علی شریعتی
۱۵۰	۶. علامه متفکر شهید مطهری رحمه الله
۱۵۵	۷. استاد نعیمه پور محمدی
۱۶۱	۸. افلاطون

۱۶۱	۹. ویلیام جیمز
۱۶۲	۱۰. پروفیسور ژول لایبوم
۱۶۳	۱۱. دکتر الکسیس کارل
۱۶۴	۱۲. ماکس مولر
۱۶۴	۱۳. فیلیپ
۱۶۵	۱۴. پروفیسور والتر کوفمان
۱۶۵	۱۵. پروفیسور توشی هیکوایزوتسو
۱۶۶	۱۶. ی. هیل
۱۶۶	۱۷. بیل های بیلز
۱۶۷	۱۸. امانوئل کانت
۱۶۷	۱۹. توماس اکویناس
۱۶۸	۲۰. کالون
۱۶۸	۲۱. سسلاوس ولک
۱۶۹	۲۲. مایکل ناگلر
۱۷۰	۳۲. مهاتما گاندی
۱۷۳	فصل ششم: دعا و نیایش در شعر و ادب فارسی
۱۷۵	دعا و نیایش در ادبیات فارسی
۱۷۶	جایگاه نیایش در شعر و ادبیات فارسی
۱۷۷	ادبیات نیایشی در ادبیات فارسی
۱۷۸	شاعران معاصر و فقدان اشعار توحیدی

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

سزدل پیش که گویم؟ غم دل با که خورم؟

رومان جا که مرا محرم اسرار آن جاست

طی این سال هایی که ویروس مهلک کرونا سراسر جهان را فرا گرفته و میلیون ها انسان بی گناه، در اثر این ویروس و بیماری، وفات پیدا کردند، ما شاهد اظهارات و مکتوبات بخشی از نسل جوان معاصر در شبکه های اجتماعی و ماهواره ای و حتی ملاقات های حضوری می باشیم که اظهار می کنند:

«مردم جهان برای نابودی و برطرف شدن و ریشه کردن ویروس

کرونا خیلی دعا و نیایش کردند، ولی همه آن ها بی فایده بود. و

این ویروس، همچنان جان انسان های بی گناه را می گیرد».

این بخش از نسل جوان با قلمداد کردن بی فایده گی و عدم اثر بخشی نیایش و دعا در حوادث اجتماعی و بلایای طبیعی و جنگ ها و خونریزی های رایج در جهان، به طور کلی فلسفه نیایش و دعا را زیر سؤال برده، و مطالب

بسیار زیادی در این خصوص در شبکه‌های اجتماعی و اینترنتی نوشته، و در معرض مخاطبین خود قرار داده و می‌دهند.

در مقابل نیز، بسیاری از اندیشمندان و محققان در دفاع از فلسفه نیایش و دعا، مطالب گسترده‌ای را در شبکه‌های اجتماعی و ماهواره‌ای نوشته و بیان می‌نمایند.

آن‌چه ما مشاهده می‌کنیم، استمرار گفتمان مخالفین نیایش و دعا می‌باشد و دایره بحث‌ها به دو اردوگاه «خدا باوران» و «خدا ناباوران» تبدیل شده است.

مخالفان نیایش و دعا، با ذکر حوادث و رویدادهای تلخ روزمره، مانند فقر و بی‌کاری، بیماری، سیل و خشکسالی و بی‌آبی و ... و با استدلال‌های خاص خودشان، سعی در اثبات بی‌اثربودن نیایش و دعا دارند. و راه‌حل مشکلات در جوامع بشری را صرف کارهای علمی و توسعه و رشد اقتصاد و زیرساخت‌های خدمات اجتماعی و مدنی قلمداد می‌کنند.

مخالفان نیایش و دعا مدعی هستند که امروزه تعداد بسیار زیادی از مردم جهان در سراسر کره خاکی، مسئله دعا و نیایش را کنار گذاشته‌اند و تعداد اندکی از مردم جهان، همچنان به دلایل متعدد اعتقادی و دینی و مشکلات فردی و جسمی و یا مشکلات اجتماعی و مدنی، همچنان به دعا و نیایش می‌پردازند.

موافقان دعا و نیایش، با اشاره به اجتماعات مردم سراسر کره خاکی در مساجد و کلیساها و معابد و تجمعات دینی بیان می‌کنند، که ادعای مخالفان

دقیق و صحیح نمی باشد.

در عین حال، از آن جایی که هیچ رفتارندوم یا آمارگیری و یا سنجش افکار بین المللی برای این امر صورت نگرفته است، دو طیف خدا باوران و خدا ناباوران، بر مدعای خود تأکید دارند.

و داوری و قضاوت در این مسئله بسیار اساسی و مهم را، به مشاهدات و ملاقات های روزمره و مطالعات همه جانبه هر فرد در این جهان بسیار بزرگ در کره خاکی ارجاع می دهند.

در سطح بین الملل: طی چهل سال اخیر با بسیاری از مردم کشورهای اروپایی، آسیایی، خاور دور، آفریقایی و کشورهای عربی، مراوده و دوستی و گفت و گو داشته ام. این افراد بعضاً مسلمان اعم از شیعه و سنی، مسیحی، یهودی، بودایی، زرتشتی و یا حتی افراد خدا ناباور بوده اند.

نکته بسیار مهمی که در طول این مدت به وضوح آن را مشاهده نمودم، مسئله نیایش و دعا در بین مردمان این کره خاکی، بر طبق باورها و اعتقادات رایج بین خودشان بود.

شاید به صراحت و جرأت بتوان گفت، مسئله نیایش و دعا یکی از مهم ترین حلقه های وحدت و یکپارچگی بین انسان ها در اقصی نقاط این کره خاکی می باشد.

بسیاری از مردم کشورهای اروپایی و آفریقایی و آسیایی و خاور دور، نیایش و دعا را روح و جوهره انسان قلمداد می کنند، و معتقدند که بایستی جزو هسته اصلی زندگی هر انسانی تلقی شود.

